

FORNØYDE: Berit Eide Johnsen og Terje Ellefsen er klar med årets historieskrift.

Utvidet historieskrift

Historielaget måtte utvide årets årsskrift for å få plass til alt det lokalhistoriske stoffet man ønsket. Årets skrift er variert både i tid og tema, noe historielaget er fornøyd med.

THOR BØRRESEN
@orb@ip.no

- I år får du mye lesestoff for pengene, smiler Terje Ellefsen; - Vi måtte gå opp 20 sider for å få med alt.

Redaktør av Vestre Moland og Lillesand historielags årsskrift sier seg godt fornøyd med resultatet.

- Det har du grunn til. Dette er et veldig leservennlig produkt og noe helt annet enn de første publikasjonene som jeg var med på å lage. Riktignok er det mye lettere trykketeknisk nå for tiden, men jeg er imponert over resultatet, sier Berit Eide Johnsen. Sammen med Astrid Jaksholt Økland sto hun i spissen for det første årsskriftet etter at man blåste liv i historielaget igjen på 80-tallet. I år har hun skrevet hovedartikkelen om Eidsvollmann Hans Jacob Grøgaard.

Prest, forfatter og Eidsvoll-mann

Grøgaard er aktuell siden det i år er 200 år siden Norge fikk sin grunnlov. Eide Johnsen gir oss gjennom vår lokale representant et innblikk i prosessen. Men selv uten grunnloven mener hun presten og lærebokforfatteren Grøgaard had-

de fortjent en artikkel i historielagets skrift.

- Leseboken hans var den mest brukte i norsk skole helt frem til 1860-tallet. Grøgaard tok barna på alvor og boken hans ble derfor populære, forteller Eide Johnsen, som mener Hans Jacob Grøgaard markerte seg på Eidsvoll selv om han som oftest tilhørte mindretallet. Han var en av forsamlingens store talere og la ikke skjul på sine meninger.

- Han var først og fremst opptatt av at vi ikke skulle havne i en ny union med Danmark. Christian Frederik, som ble valgt til norsk konge var jo også dansk tronarving. Men Grøgaard hadde dårlige erfaringer med det danske styret og resultatene av krig og blokkade. Samtidig var han realist og han foretrakk da heller en union med Sverige med en konsitusjon. Det ble jo resultatet selv om forsamlingen på Eidsvoll ikke ønsket det, forklarer Eide Johnsen, som også kommer inn på den omstridte «Jødeparagrafen» som vår lokale Eidsvoll-representant støttet, men som fort ble et svart kapittel i vår historie.

- Han var skeptisk til moselovene, men samtidig hadde han en praktisk tilnærming. Han viste til at det ikke var noen jøder i Norge, slik at det ikke var snakk om å kaste ut noen. Det er for øvrig verdt å merke seg at også Wergeland, far til Henrik Wergeland, støttet denne paragrafen som hadde stor tilslutning. Henrik Wergeland gikk som kjent i spissen for å få den fjernet. Men i 1814 så man annerledes på dette og man var skeptisk

til at enkelte grupper ville sette egne lover foran de norske, sier Eide Johnsen, som kan fortelle at Grøgaard var desillusjonert etter Eidsvoll-møtet. Han tapte både kampen om verneplikt og kongevalget med mere og stilte derfor heller ikke til valg når Stortinget skulle velges. Alt dette og mere til kan man altså lese om i den grundige artikkelen i årsskriftet.

Forsmak

- Jeg begynte å jobbe med dette siden jeg er engasjert til å skrive Lillesands historie. I den boken blir det imidlertid ikke plass til alt som er med i dette årsskriftet, forteller Eide Johnsen, mens Terje Ellefsen er glad for at historielaget på denne måten kan gi en forsmak på hva innbyggerne har i vente.

- Grunnlovshistorien er veldig interessant og det er interessant å lese historien gjennom vår egen representant, sier Ellefsen, som mener artiklene i årets skrift holder meget høy faglig kvalitet. Han har selv studert historie og det samme har flere av de andre forfatterne.

Ellefsen har også beskjeftiget seg med familien Grøgaard - ikke Hans Jacob, men tre av hans barnebarn. Sammen med Alen Maglic har han skrevet artikkelen om de tre lille-sanderne som valgte å delta i den amerikanske borgerkrigen på Sørstatenes side.

-Jeg kom tilfeldigvis over dette da jeg skulle kopiere noen artikler. Da jeg så Grøgaard-navnet på listen over dem som kjempet for slaveriet ble nysgjerrigheten vakt. Det har vært et interessant arbeid og jeg har lært mye gjennom dette arbei-

det, forteller Ellefsen, som har skrevet om den amerikanske borgerkrigen med et noe annet utgangspunkt enn det som er vanlig.

Variert

Andre verdenskrig er også med. Simen Zernichow har skrevet en omfattende og rikt illustrert artikkel om kystfortet på Justøya.

-Mange har fått en forsmak på innholdet gjennom Lillesands-Posten og den turen historielaget hadde til Justøya. Simen har laget en veldig spennende og veldokumentert artikkel. Krigsstoff er alltid spennende og her har vi en liten bit av vår lokale historie, sier redaktøren, som er fornøyd med at de seks artiklene i årets skrift har stor bredde.

Dag Ellefsen har skrevet om Radio L. Lokalradioen feirer i år 25 års jubileum, mens Alvhild Gulbrandson har skrevet om Lillesand-festen i Oslo. Et arrangement i 1949. Og ikke minst har museumsbestyrer Anne-Sophie Høegh-Omdal og Marianne Denstad skrevet om den kinesiske Daae-samlingen på Kaldvell.

- Mange fikk med seg utstillingen i sommer. Her får man mye og god informasjon og selv om man ikke fikk med seg utstillingen vil man ha glede av denne artikkelen som inneholder mye spennende informasjon og dokumentasjon, mener Ellefsen, som kan fortelle at årsskriftet nå blir lagt ut for salg i bokhandel, museumsbutikk og bank.